

Forskningsnotis: Stresstestning av *UPP*-testet

Lennart Sjöberg
Psykologisk Metod AB
2012-01-24

Problemet

UPP har ett inbyggt skydd mot skönmålning som baseras på två skalor som mäter tendensen att ge taktiska svar. Dessa skalor används för att korrigera råvärdena. Tidigare forskning har visat att personer som uppmanas att aktivt svara taktiskt också ger högre värden i skönmålning, och får högre värden i testskalorna, men att dessa skillnader försvinner efter korrektion för skönmålning (Sjöberg, 2009). Jag har också funnit att korrektionen medför ökad validitet hos testet (Sjöberg, Bergman, & Lornudd, 2011).

En intressant fråga är emellertid hur mycket testresultaten kan snedvridas av stark inriktning att "lura" testet. En sådan attityd går utöver önskan att framstå i så bra dager som möjligt, eftersom den taktiken rimligen begränsas av att testresultatet också måste ha en viss trovärdighet.

Jag erbjöd på Internet till en sorts tävling mot testet. Så här såg inbjudningen ut:

Stresstestning av *UPP*-testet: kan du lura testet?

Personlighetstest brukar vara lätta att lura. Vill man framstå som mycket bättre än man egentligen är så kan det ordnas lätt, eftersom få test korregerar för skönmålning och dessutom är pinsamt lätta att genomskåda. Det gäller emellertid *inte UPP*. Vi har många skäl att tro att korrigeringen fungerar bra i *UPP*-testet men vill nu se om den fungerar också när den testade personen går in för att lura oss så mycket som möjligt. Detta blir ett stresstest av *UPP*!

Tror du att du kan lura *UPP*? Vi utmanar dig! Skicka ett mail till henrik.nilheim@gmail.com så får du inloggningssuppgifter för att ta testet. Du får sedan en fullständig testrapport varav bl a framgår dina okorrigerade och korregerade värden. Till den som lyckas få samma värden i dessa två fall skickar vi en skön morgonrock och två kaffemuggar, och ett diplom varav framgår att du är smartare än *UPP*-testet!

Det är bråttom! Erbjudandet gäller bara fram till 1 september. Lycka till!

21 personer ställde upp och försökte lura testet, 9 av dem svarade dessutom ärligt. Den senare gruppen är för liten för en meningsfull analys, och även de som aktivt försökte lura oss var lite färre än vi hoppats.

Resultat

Fördelning av värdena i overt och kovert skönmålning framgår av Tabell 1.

Tabell 1. Frekvenser (procent) av värdena i skönmålning, stanineskala

Stanine	Overt	Kovert
1	6,7	6,7
2	6,7	0
3	6,7	0
4	6,7	20,0
5	13,3	16,7
6	6,7	10,0
7	10,0	10,0
8	26,7	26,7
9	16,7	10,0

I normgruppen ligger 11 % på värdena 8 och 9, här alltså 3-4 gånger fler, särskilt i overt skönmålning.

Ett medelvärde av alla skalvärden beräknades, före och efter korrektion för skönmålning. Före korrektion var medelvärdet 6,2, efter 5,7¹. Det var alltså ca 1/2 skalenhets skillnad.

Det fanns några testpersoner som hade låga värden i skönmålning. De fick emellertid betala ett pris för detta - låga värden också i övriga skalor. För dem som hade låga värden i overt skönmålning var medelvärdet av alla skalor före korrektion 4.9, för dem med låga värden i kovert skönmålning var motsvarande värde 4.5.

Slutsats

Den starkaste trenden i dessa data var tydlig: stark skönmålning och sänkta skalvärden därefter. Det gick inte för dessa testpersoner att lura testet. En mindre grupp tycktes försöka sig på låg skönmålning i stället, men de fick också låga värden i andra skalor. Ingen lyckades få höga testpoäng i kombination med låg skönmålning, eller behålla höga skalpoäng tack vare genomsnittlig skönmålning. *Mycket* höga testvärden var vanliga före korrektion. Det är samma observation som praktiker ofta möter vid testningar i skarpt läge, med test som inte korrigerar för skönmålning, dvs. nästan alla test utom *UPP*.

Skepsis eller rentav en föraktfull attityd mot personlighetstest av självrapporttyp tycks vara ganska vanligt förekommande. Det är inte svårt att inse att man kan lura dessa test och framställa sig som mycket mera personlighetsmässigt kvalificerad än man är. Saken blir inte bättre av att det bara är ett fåtal test av denna typ som används på marknaden, och att många har tagit dessa test ett stort antal gånger, och därvid lärt sig att utveckla strategier för att svara så att deras chanser maximeras (Hausknecht, 2010).

---

¹ Perfektionism ej inräknad eftersom den skalan är negativt korrelerad med skönmålning,

Gick det att lura *UPP*-testet? Svar: nej. Jag behövde inte inhandla en skön morgonrock och två kaffemuggar, inte heller skriva ett diplom som intygade att någon var "smartare än testet".

Forskning av detta slag borde helst baseras på större grupper och mera information borde insamlas om vilka strategier de testade använder sig av. Det fanns en tendens i data att en mindre andel av testpersonerna tycktes genomsåda skalan för overt skönmålning. Det är inget som kommit fram i tidigare dataanalyser, men det ger onekligen stöd för användning av en kovert skala. Den gick inte att genomsåda, vilket ju var det resultat som var önskat.

Referenser

- Hausknecht, J. P. (2010). Candidate persistence and personality test practice effects: Implications for staffing system management. [doi:10.1111/j.1744-6570.2010.01171.x]. *Personnel Psychology*, 63(2), 299-324.
- Sjöberg, L. (2009). *UPP-testet: Korrektion för skönmålning. (The UPP test: Correction for impression management)*. *Forskningsrapport 2009:3*. Stockholm: Psykologisk Metod AB.
- Sjöberg, L., Bergman, D., & Lornudd, C. (2011). *Relationen mellan ett personlighetstest och 360-gradersbedömningar av chefer inom hälso- och sjukvården*. Stockholm: LIME, Karolinska Institutet.